

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI-4101-022-02/2014
P/14/084

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/14/084 – Zarządzanie własnością intelektualną w szkołach wyższych.
<i>Okres objęty kontrolą</i>	Od 1 października 2011 r. do 30 września 2014 r., z uwzględnieniem zdarzeń przed lub po tym okresie, mających znaczenie dla kontrolowanej działalności.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
<i>Kontrolerzy</i>	1. Iwona Reznier, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 93078 z dnia 12 stycznia 2015 r. [dowód: akta kontroli str. 1-2] 2. Barbara Jaros, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93100 z dnia 2 lutego 2015 r. [dowód: akta kontroli str. 3-4]
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Politechnika Świętokrzyska, al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 7, 25-314 Kielce (dalej: Politechnika, PŚK lub Uczelnia).
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Prof. dr hab. inż. Stanisław Adamczak, Rektor Politechniki Świętokrzyskiej [dowód: akta kontroli str. 10]

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Uczelnia posiadała strategię zarządzania własnością intelektualną, która została określona w regulaminie korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w PŚK.

W okresie objętym kontrolą Uczelnia stworzyła warunki sprzyjające ochronie i wykorzystaniu własności intelektualnej. Politechnika wspomagała pracowników w rozwijaniu wiedzy m.in. poprzez ustanowienie systemu zachęt oraz rozwiązań promujących rozwój zawodowy, a także tworząc odpowiednie warunki o charakterze organizacyjno-administracyjnym. Podnoszono świadomość znaczenia własności intelektualnej i realizowano obowiązek kształcenia w tym zakresie. W jednej jednostce organizacyjnej połączono zadania związane z ochroną i komercjalizacją powstającej na PŚK własności intelektualnej z działalnością dydaktyczną w zakresie przedmiotów prawniczych (w szczególności z zakresu prawa własności intelektualnej), co zdaniem NIK stanowić może dobrą praktykę.

Politechnika podejmowała działania dla ochrony własności intelektualnej zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami, a także z należytą starannością. Tym niemniej system gromadzenia danych o zgłoszonych przez naukowców do oceny dobrach intelektualnych nie spełniał wymogu aktualności i kompletności.

Obowiązujący w okresie objętym kontrolą regulamin korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w PŚK nie zawierał wszystkich wymaganych elementów – wbrew art. 86c pkt 3 i 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym² nie zostały w nim określone zasady i procedury komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych ani zasady korzystania z majątku uczelni wykorzystywanego do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zm. (w brzmieniu obowiązującym w okresie kontroli, tj. od 1 października 2011 r. do 30 września 2014 r.).

naukowo-badawczych. W sposób nierzetelny dokonano wyboru wykonawcy usługi polegającej na opracowaniu Zintegrowanego Systemu Zarządzania Własnością Intelktualną.

Uczelnia udostępniała informacje o możliwościach współpracy z sektorem prywatnym i podejmowała tę współpracę, czego rezultatem były m.in. dwa wdrożenia w okresie objętym kontrolą. Jedyna założona w 2011 r. przez Uczelnię spółka spin-off do dnia zakończenia kontroli nie prowadziła żadnej działalności z uwagi na brak zainteresowania odbiorców.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Do 30 sierpnia 2012 r. na Politechnice funkcjonowały cztery wydziały, tj.: Wydział Elektrotechniki, Automatyki i Informatyki (dalej: WEAiI), Wydział Mechatroniki i Budowy Maszyn (dalej: WMiBM), Wydział Zarządzania i Modelowania Komputerowego (dalej: WZiMK) oraz Wydział Budownictwa i Inżynierii Środowiska (dalej: WBiŚ). Wskutek podzielenia – z dniem 1 września 2012 r. – ostatniego z nich na Wydział Budownictwa i Architektury (dalej: WBiA) oraz Wydział Inżynierii Środowiska, Geomatyki i Energetyki (dalej: WiŚGiE), od roku akademickiego 2012/2013 na PŚK funkcjonowało pięć wydziałów. [dowód: akta kontroli str. 77-79]

1. Wspomaganie naukowców w rozwijaniu wiedzy przydatnej z punktu widzenia komercjalizacji

Opis stanu faktycznego

1.1. Obowiązujące na Politechnice w okresie objętym kontrolą akty prawa wewnętrznego o charakterze strategicznym nie pozwalały na jednoznaczne zidentyfikowanie przyjętej na Uczelni strategii zarządzania własnością intelektualną. I tak:

- *Strategia rozwoju PŚK*³ pomijała kwestie zarządzania własnością intelektualną; wzmiankowano w niej jedynie o: presji w kierunku prowadzenia badań ukierunkowanych na cele rozwoju gospodarczego przez rozwijanie badań wdrożeniowych, rozwojowych i innowacyjnych; konieczności intensywnych działań dotyczących rozbudowy bazy badawczej; potrzebie poszukiwania alternatywnych źródeł finansowania badań np. poprzez szerszą współpracę z przemysłem; [dowód: akta kontroli str. 125-142]
- w *Misji PŚK*⁴ wskazano m.in.: *Badania naukowe (...) mają na celu tworzenie podstaw rozwoju cywilizacyjnego oraz rozwój kadry naukowej. (...) ich ważną rolą jest tworzenie i stymulowanie rozwoju gospodarczego. Biorąc pod uwagę działalność edukacyjną, badawczą i gospodarczą, jednym z najważniejszych elementów misji jest szeroko rozumiana służba publiczna jako regionalnego centrum edukacji, badań i rozwoju technicznego. Prowadzimy działania silnie wspierające środowiska gospodarcze i techniczne, wspomagając i stymulując rozwój techniczny, technologiczny, innowacje, transfer technologii oraz doskonalenie kadr;* [dowód: akta kontroli str. 54]
- w *Programie działania Politechniki na kadencję 2008/2012*, jako jeden z priorytetów w działalności Uczelni ujęto *rozwój ilościowy i wartości intelektualnych kadry naukowo-dydaktycznej*, zaś wśród zadań zmierzających do podwyższania wyników działalności naukowej w aspektach zastosowań praktycznych (w części *Działalność Uczelni w ramach oceny parametrycznej wydziałów*) wyszczególniono: doprowadzenie do zawierania umów z podmiotami gospodarczymi na wykonanie prac badawczych i rozwojowych o minimalnej wartości umowy 10.000 zł; zwiększenie aktywności w zakresie patentowania wynalazków poprzez reaktywowanie komórki własności intelektualnej, której celem będzie promowanie aktualnie wykonywanych prac naukowo-badawczych, w ramach których mogą pojawić się wynalazki, przeprowadzanie procedur zmierzających do zgłoszenia wynalazków do Urzędu Patentowego RP (dalej: UPRP), Europejskiego Urzędu Patentowego, Światowej Organizacji Własności Intelktualnej; podjęcie działań zmierzających do wdrażania wyrobów finalnych lub nowych technologii; [dowód: akta kontroli str. 578, 582-583]

³ Przyjęta uchwałą Senatu PŚK nr 51/04 z dnia 25 lutego 2004 r., zmieniona uchwałą nr 335/12 z dnia 4 lipca 2012 r.

⁴ Stanowiącej załącznik do Statutu Uczelni.

- w *Programie rozwoju Uczelni na kadencję 2012-2016*⁵ wśród strategicznych zadań w obszarze badań naukowych i współpracy z przemysłem wyszczególniono m.in.: kontynuację polityki w zakresie ochrony własności intelektualnej (patenty, wzory użytkowe, nowe technologie itp.); stałe, aktywne nawiązywanie współpracy z podmiotami gospodarczymi z instytucjami badawczymi, technicznymi organizacjami oraz podjęcie aktywnej promocji możliwości współpracy w zakresie innowacyjnej gospodarki, poprzez udział w imprezach targowych, konferencjach, sympozjach⁶. [dowód: akta kontroli str. 143-144]

System zarządzania własnością intelektualną na Politechnice oparty był w badanym okresie o regulacje wewnętrzne, zawarte w szczególności w:

- zarządzeniach Rektora PŚK ws. zasad i trybu realizacji prac badawczych⁷; [dowód: akta kontroli str. 328-406]
- obowiązującym od 1 stycznia 2011 r. do 16 grudnia 2014 r. *Regulaminie korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w PŚK*⁸, określającym zasady postępowania w sprawach ochrony dóbr intelektualnych powstałych w Politechnice, zasady korzystania z tych dóbr, zasady podziału korzyści materialnych związanych z ich powstaniem oraz zasady wynagradzania twórców; [dowód: akta kontroli str. 147-160, 180]
- obowiązującym od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2013 r. *Regulaminie Ośrodka Ochrony Własności Intelektualnej PŚK*⁹ (dalej: OOWI lub Ośrodek), określającym m.in. zadania Ośrodka i jego podległość; [dowód: akta kontroli str. 146, 161-165]
- obowiązującym od 1 stycznia 2014 r. zarządzeniu Rektora PŚK ws. utworzenia *Centrum Dydaktyczno-Badawczego Ochrony Własności Intelektualnej*¹⁰ (dalej: Centrum OWI lub Centrum), w skład którego włączony został Ośrodek¹¹; zarządzeniem określone zostały m.in. struktura Centrum, zadania wchodzących w jego skład jednostek organizacyjnych, tj. OOWI oraz Zakładu Prawa Własności Intelektualnej (dalej: ZPWI), tryb powoływania, podległość i zadania Dyrektora Centrum; [dowód: akta kontroli str. 120, 169-174]
- obowiązującym od 27 marca 2012 r. zarządzeniu Rektora PŚK ws. wprowadzenia wzoru umowy zobowiązującej do przeniesienia praw do dóbr intelektualnych uczestników studiów doktoranckich i stypendystów Politechniki¹²; [dowód: akta kontroli str. 166-168]
- obowiązującym od 1 stycznia 2014 r. zarządzeniu Rektora PŚK ws. monitorowania działalności publikacyjnej pracowników¹³; [dowód: akta kontroli str. 176-179]
- obowiązującym od 24 lutego 2014 r. zarządzeniu ws. utworzenia *Zakładu Własności Intelektualnej w Centrum OWI*¹⁴; [dowód: akta kontroli str. 175]
- obowiązującej od początku semestru letniego roku akademickiego 2009/2010 uchwale Senatu PŚK w sprawie wytycznych do planów i programów nauczania dotyczących przedmiotów z zakresu ochrony własności intelektualnej¹⁵. [dowód: akta kontroli str. 292]

W latach 2013-2014 w ramach projektu „Doskonalenie jakości zarządzania Politechniką Świętokrzyską – WiRKIN” realizowane było zadanie „Wdrożenie zintegrowanego systemu

⁵ Przyjętym przez Senat PŚK uchwałą nr 1/12 z dnia 26 września 2012 r.

⁶ Inne zadania określone w tym obszarze to: zwiększenie aktywności w zakresie pozyskiwania projektów badawczych finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki i projektów badawczo-rozwojowych wspieranych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, powoływanie konsorcjum naukowo-badawczych z uczelniami, instytucjami badawczymi i podmiotami gospodarczymi w celu opracowania projektów badawczych i wykorzystania aparatury naukowo-badawczej, podjęcie działań zmierzających do udziału w projektach badawczych finansowanych z UE, zwiększenie aktywności w obszarze działalności publikacyjnej (publikowanie artykułów znajdujących się na tzw. liście filadelfijskiej i listach Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

⁷ Tj. zarządzeniu Rektora PŚK nr 43/2003 z dnia 21 maja 2003 r. (zmienionym zarządzeniami: nr 38/05 z dnia 25 października 2005 r., nr 39/06 z dnia 22 listopada 2006 r. i nr 35/11 z dnia 8 czerwca 2011 r.) obowiązującym do 28 lutego 2013 r., a następnie zarządzeniu nr 15/13 Rektora PŚK z dnia 1 marca 2013 r.

⁸ Wprowadzonym uchwałą nr 187/10 Senatu PŚK z dnia 22 grudnia 2010 r., zastąpionym *Regulaminem ochrony i korzystania z dóbr intelektualnych w PŚK*, stanowiącym załącznik do uchwały Senatu PŚK nr 160/14 z dnia 17 grudnia 2014 r. ws. wdrożenia w PŚK regulaminów zarządzania własnością intelektualną.

⁹ Wprowadzonym zarządzeniem nr 93/10 Rektora PŚK z dnia 30 grudnia 2010 r., zastąpionym od dnia 1 stycznia 2014 r. regulacjami zawartymi w zarządzeniu nr 88/13 Rektora PŚK z dnia 27 grudnia 2013 r.

¹⁰ Zarządzenie nr 88/13 z dnia 27 grudnia 2013 r.

¹¹ Zmiana podporządkowania administracyjnego Ośrodka nastąpiła na mocy § 1 pkt 2 zarządzenia nr 89/13 Rektora PŚK z dnia 27 grudnia 2013 r. ws. zmian w organizacji Uczelni i Regulaminie Organizacyjnym Administracji.

¹² Zarządzenie nr 24/12 z dnia 27 marca 2012 r.

¹³ Zarządzenie nr 77/13 z dnia 18 listopada 2013 r., zmienione – z dniem 1 października 2014 r. – zarządzeniem nr 29/14 z dnia 8 maja 2014 r.

¹⁴ Zarządzenie nr 36/14 Rektora PŚK z dnia 27 maja 2014 r., któremu nadano moc obowiązującą od 24 lutego 2014 r.

¹⁵ Uchwała nr 125/10 z dnia 10 marca 2010 r.

zarządzania własnością intelektualną”, obejmujące m.in. opracowanie regulaminów zarządzania własnością intelektualną, szkolenie dla kluczowych uczestników procesu oraz zakup literatury specjalistycznej. [dowód: akta kontroli str. 1244-1283]

Do października 2012 r. koordynatorem działań w zakresie organizacji i finansowania badań naukowych na Politechnice był Dział Badań Naukowych (nadzorowany przez prorektora ds. badań naukowych, a od 1 września 2012 r. – przez prorektora ds. rozwoju kadry i badań naukowych), do którego należało m.in. bieżące monitorowanie, udostępnianie i upowszechnianie informacji dotyczących możliwości uczestniczenia w międzynarodowych programach badawczych oraz pracach badawczych finansowanych z funduszy Unii Europejskiej (dalej: UE), a także obsługa (administracyjna, formalna i rachunkowa) projektów o charakterze badawczo-rozwojowym, finansowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (dalej: NCBiR) oraz prac tzw. zleconych przez podmioty gospodarcze. Z dniem 1 listopada 2012 r. (w pionie powołanego z dniem 1 września 2012 r. prorektora ds. innowacyjnej gospodarki i współpracy z przemysłem) utworzony został Dział Współpracy z Podmiotami Gospodarczymi i Innowacyjnej Gospodarki, któremu przypisano m.in. nadzór nad prawidłowością przygotowania dokumentacji oraz koordynację realizacji projektów naukowo-badawczych finansowanych przez NCBiR oraz projektów dotyczących transferu wiedzy i współpracy z podmiotami gospodarczymi, współfinansowanych z funduszy UE, a także koordynację i ewidencję współpracy jednostek organizacyjnych PŚK z podmiotami gospodarczymi w zakresie prac naukowo-badawczych i badawczo-wdrożeniowych oraz sprzedaży i upowszechniania jej wyników. W Dziale Badań Naukowych pozostawiono zadania z zakresu obsługi prac (zadań) statutowych, w tym: przeznaczonych na utrzymanie potencjału badawczego oraz na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych i zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich, finansowanych w wewnętrznym trybie konkursowym, a także obsługi administracyjnej projektów finansowanych z Narodowego Centrum Nauki (dalej: NCN) oraz programów Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej: MNiSW). [dowód: akta kontroli str. 10, 23, 27-30, 85, 100, 111, 116-117, 121, 328-329, 369-370, 564-565]

Wykonywanie zadań związanych z ochroną oraz komercjalizacją własności intelektualnej, świadczeniem w tym zakresie usług pracownikom, studentom i doktorantom Uczelni, a także (na podstawie odrębnych umów) podmiotom zewnętrznym, upowszechnianiem i popularyzacją wiedzy o własności intelektualnej oraz prowadzeniem informacji patentowej, należało w okresie objętym kontrolą do OOWI. [dowód: akta kontroli str. 162-163, 170-171, 527-534, 548-553]

Za właściwą i terminową realizację zadań nałożonych na OOWI odpowiadał jego kierownik. Od utworzenia Ośrodka osobą pełniącą obowiązki kierownika była mgr Grażyna Stefańska. Do 31 sierpnia 2012 r. Ośrodek podlegał prorektorowi ds. rozwoju kadry naukowej, którym był dr hab. inż. Czesław Kundera. Od 1 września 2012 r. do czasu umiejscowienia go w strukturze nowopowstałego Centrum (tj. do 31 grudnia 2013 r.), OOWI podporządkowany był prorektorowi ds. innowacyjnej gospodarki i współpracy z przemysłem, którym od początku kadencji 2012-2016 był prof. dr hab. Krzysztof Grysa. [dowód: akta kontroli str. 10, 12-13, 16, 23, 29-30, 34-35, 85, 89, 101-102, 111, 117, 120-121, 162, 164]

Centrum OWI, powstałym z dniem 1 stycznia 2014 r., kierował podlegający bezpośrednio Rektorowi PŚK dyrektor, którym od powstania jednostki był dr hab. nauk prawnych Andrzej Szewc. [dowód: akta kontroli str. 171-172]

1.2. W obowiązującym w badanym okresie *Regulaminie korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w PŚK* w szczególności:

- ustalono procedury postępowania w sprawach ochrony i korzystania z przysługujących Uczelni dóbr intelektualnych; twórcy utworów naukowych, wynalazków, wzorów użytkowych i przemysłowych lub topografii układów scalonych – przed ujawnieniem informacji, których ujawnienie wiązałoby się z utratą możliwości uzyskania ochrony dóbr intelektualnych przysługujących PŚK – zobowiązani byli do złożenia w OOWI stosownego zgłoszenia (sporządzonego – w zależności od rodzaju wytworzonego dobra intelektualnego – na karcie zgłoszenia 1 lub 2, stanowiących załączniki do *Regulaminu*), w celu wydania przez Ośrodek opinii o zdolności do ochrony na

podstawie ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej¹⁶; ponadto *Regulamin* nałożył na nich obowiązek współpracy z OOWI w zakresie opracowania zgłoszenia przedmiotu własności przemysłowej oraz na każdym kolejnym etapie postępowania przed UPRP lub innym urzędem ds. własności przemysłowej;

- określono zasady współpracy z podmiotami pozauczelnianymi oraz związane z nimi obowiązki organów Uczelni oraz jej pracowników, a także ustalono, że w przypadku niezapewnienia lub zapewnienia w sposób niewystarczający ochrony interesów Uczelni, osoba zobowiązana ponosi odpowiedzialność za wynikłą z tego tytułu szkodę;
- ustalono zasady podziału korzyści materialnych z komercjalizacji dóbr intelektualnych, w tym wynagradzania twórców;
- w celu właściwej ochrony dóbr intelektualnych PŚK oraz zabezpieczenia interesów Uczelni i twórców, zobowiązano dziekanów i prorektorów do: upowszechniania wśród pracowników Uczelni postanowień *Regulaminu*, zapewnienia środków organizacyjnych i technicznych w celu zachowania w tajemnicy informacji, których ujawnienie wiązałoby się z ryzykiem utraty możliwości ochrony przysługujących Uczelni dóbr intelektualnych lub komercyjnego korzystania przez nią z tych dóbr, prowadzenia działalności podległych jednostek w taki sposób, by prawidłowo zabezpieczyć prawa przysługujące PŚK oraz nie naruszać praw przysługujących osobom trzecim, prowadzenia rejestru dostarczonych przez pracowników dóbr intelektualnych;
- na OOWI nałożono obowiązek prowadzenia centralnego rejestru zgłoszonych do oceny dóbr intelektualnych;
- ustalono odpowiedzialność porządkową za naruszenie postanowień *Regulaminu* przez pracowników Uczelni.

Ww. *Regulamin* zabezpieczał zarówno prawa Uczelni jak i interesy twórców, stwarzał warunki ułatwiające uzyskanie ochrony własności intelektualnej, poprzez jednoznaczne zdefiniowanie procedur oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji. Usystematyzował on proces zarządzania własnością intelektualną PŚK i dostosował ogólne rozwiązania ustawowe do jej wymagań oraz specyficznych warunków Uczelni, a także uwzględnił wymóg „przyjazności” procedury, tak by jej stosowanie było dla twórców niewielkim obciążeniem administracyjnym. [dowód: akta kontroli str. 148-160]

Wszyscy spośród dziewięciu pracowników PŚK, którzy w okresie objętym kontrolą wykazali się największą aktywnością w zgłaszaniu dóbr intelektualnych, stwierdzili, że procedura zarządzania własnością intelektualną funkcjonująca wówczas na Uczelni była przejrzysta i „przyjazna”, lecz w ocenie jednego z nich wymagała ona pewnych zmian¹⁷. Żaden z nich nie miał jakichkolwiek problemów w sprawach związanych z uzyskaniem ochrony, w szczególności nie było przypadków nieprzekazania zgłoszenia do UPRP lub nieprzedłużenia ochrony patentowej. Zdaniem ww. pracowników na Politechnice nie występowały żadne bariery dla prowadzenia działalności innowacyjnej, a każde działanie w tym zakresie było wspierane przez Uczelnię. Pracownicy podkreślali wagę pomocy uzyskiwanej od OOWI, w szczególności od rzecznika patentowego. [dowód: akta kontroli str. 919-951]

1.3. Stworzone na Politechnice warunki o charakterze organizacyjno-administracyjnym umożliwiały, w badanym okresie, ochronę i wykorzystanie powstającej w Uczelni własności intelektualnej. W OOWI – będącym jednostką organizacyjną odpowiedzialną zarówno za ochronę, jak i wykorzystanie tej własności – w roku akademickim 2011/2012 zatrudnionych było pięć osób, w tym: p.o. kierownik, rzecznik patentowy, dwóch specjalistów (mgr ekonomii z biegłą znajomością języka angielskiego i inżynier po aplikacji rzecznikowskiej, bez uprawnień rzecznika patentowego) oraz (od 2 kwietnia 2012 r.) specjalista ds. komercjalizacji (inżynier). Od 1 października 2012 r. zatrudniono na stanowisku referenta technicznego szóstego pracownika (inżyniera), który od grudnia 2012 r. – razem z ww. specjalistą ds. komercjalizacji – rozpoczął aplikację rzecznikowską. W roku akademickim 2013/2014 stan kadrowy OOWI zmniejszył się do pięciu osób (inżynier zatrudniony na

¹⁶ Dz. U. z 2013 r., poz. 1410 ze zm.

¹⁷ Np. uzupełnienia pojęć dotyczących pracowniczych utworów naukowych – ponieważ pojawiły się nowe, dokładniejszego opisanie procedury oceny zdolności patentowej i zgłaszania wynalazku, opisanie procedury ochrony patentu oraz uwzględnienia zgłoszenia wynalazku do ochrony za granicą.

stanowisku specjalisty zatrudniony był do 31 grudnia 2013 r.). [dowód: akta kontroli str. 12-13, 34-53]

Ponadto w okresie od 1 maja 2012 r. do 31 grudnia 2013 r. Politechnika korzystała ze świadczonych przez kancelarię radcy prawnego (specjalisty od prawa autorskiego) usług prawnych polegających na doradztwie prawnym, udzielaniu konsultacji, opracowywaniu projektów umów i wewnętrznych aktów prawnych zabezpieczających interesy Uczelni w zakresie ochrony i komercjalizacji przedmiotów własności intelektualnej. [dowód: akta kontroli str. 564, 586-589]

W badanym okresie do OOWI wpłynęły ogółem 73 wnioski pracownicze dotyczące pomocy w uzyskaniu dla projektu wynalazczego¹⁸ ochrony w UPRP. W jednym przypadku, mimo iż rzecznik patentowy uznał, że projekt¹⁹ posiada zdolność patentową (ochronną), a dziekan zawniósł o jego zgłoszenie do UPRP, wniosek – z uwagi na niedostarczenie przez współtwórcę załączników niezbędnych do dokonania takiego zgłoszenia (informacji o stanie techniki oraz przykładu wykonania rozwiązania) – nie został przekazany do właściwego prorektora. [dowód: akta kontroli str. 568-569, 590-591, 625, 629-631]

Środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z ochroną własności intelektualnej w okresie objętym kontrolą PŚK zabezpieczała w rocznym planie rzeczowo-finansowym OOWI (środki te nie były w planie wydzielane – ujmowano je w kategorii „pozostałe koszty rodzajowe” w pozycji „pozostałe koszty”). Ogółem w latach 2011-2014 koszty ochrony patentowej (zgłoszenia, uzyskiwanie praw wyłącznych, utrzymanie ochrony) wyniosły 150,2 tys. zł, w tym: w 2011 r. – 37,5 tys. zł, w 2012 r. – 22,4 tys. zł, w 2013 r. – 46,4 tys. zł i w 2014 r. – 43,9 tys. zł. [dowód: akta kontroli str. 566, 592-596]

Na ochronę wynalazków pozyskiwano również środki z UE w ramach realizowanych przez Politechnikę projektów, dofinansowanych z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (dalej: POIG). Na wsparcie procesu uzyskania ochrony na trzy wynalazki uzyskano dofinansowanie w łącznej kwocie 195,7 tys. zł, w tym na ochronę patentową – 140,2 tys. zł, z czego:

- dla powstałego na WEAiI wynalazku pt. *Sposób doboru nastaw parametrów regulatorów ciągłych typu PID oraz typu PI* – 77,0 tys. zł, w tym na ochronę patentową 53,0 tys. zł;
- dla powstałego na WMiBM wynalazku pt. *Urządzenie do obróbki laserowej* – 48,0 tys. zł, w tym na ochronę patentową 33,0 tys. zł;
- dla powstałego na WMiBM wynalazku pt. *Sposób zwiększania powierzchni czynnej elementów metalowych* – 70,6 tys. zł, w tym na ochronę patentową 54,2 tys. zł. [dowód: akta kontroli str. 270, 566-567]

1.4. W celu budowania świadomości znaczenia własności intelektualnej i motywowania do pracy twórczej, w szczególności o potencjale komercjalizacyjnym, PŚK podejmowała m.in. następujące działania:

- w okresie od 1 września 2009 r. do 31 sierpnia 2012 r. realizowano, w ramach programu *Patent plus – wsparcie patentowania wynalazków*, program pilotażowy pn. *Ochrona własności intelektualnej w praktyce akademickiej*; w związku z przystąpieniem Uczelni do programu Senat PŚK postanowił, że rady wydziałów powinny uwzględnić w planach i programach nauczania przedmioty z zakresu ochrony własności intelektualnej w określonym wymiarze; [dowód: akta kontroli str. 286-292, 569]
- OOWI na swojej stronie internetowej (<http://patenty.tu.kielce.pl>) zamieszczał informacje dla pracowników i studentów²⁰; [dowód: akta kontroli str. 569]
- Ośrodek, w ramach realizacji zadań regionalnego ośrodka informacji patentowej, w badanym okresie udzielił pracownikom i studentom PŚK łącznie 1.436 porad, prowadził dla pracowników naukowych, doktorantów i studentów indywidualne

¹⁸ Tj. karty zgłoszenia rozwiązania naukowo-technicznego (projektu wynalazczego), sporządzone wg wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do *Regulaminu korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w PŚK*.

¹⁹ Pochodzący z WEAiI, niezaewidencjonowany przez OOWI, projekt wynalazczy pn. *Tor elektryczny dla pojazdu poruszającego się na poduszce magnetycznej*.

²⁰ W tym: Regulamin korzystania z dóbr intelektualnych, karty zgłoszeń, notkę o sposobie sporządzania opisu projektu wynalazczego z przykładowym opisem patentowym, informacje o rodzaju i wysokości opłat wnoszonych do UPRP oraz zasadach uzyskiwania ochrony za granicą i programach umożliwiających pozyskanie środków finansowych na taką ochronę, tabelę prezentującą ocenę punktową związaną z ochroną i komercjalizacją własności przemysłowej jednostek naukowych, a także linki do różnych baz patentowych.

(nieewidencjonowane) szkolenia w zakresie korzystania z patentowych baz danych, a także kolportował otrzymywane bezpłatnie wydawnictwa Europejskiego Urzędu Patentowego i UPRP²¹;

- innowacyjne rozwiązania pracowników PŚK oraz działalność OOWI były promowane poprzez uczestnictwo w wystawach i targach oraz udział w konkursach – w badanym okresie Uczelnia brała udział: w 36 branżowych imprezach targowych zorganizowanych w Targach Kielce²², w październiku 2012 r. w VI Międzynarodowej Warszawskiej Wystawie Wynalazków IWIS 2012, w lutym 2013 r. w XX Jubileuszowej Gieldzie Polskich Wynalazków nagrodzonych w 2012 r. na Międzynarodowych Targach Wynalazczości w Warszawie, w czerwcu 2013 r. w Międzynarodowej Wystawie Wynalazków INVENTO w Pradze oraz corocznie zgłaszała rozwiązania pracowników i studentów PŚK do konkursów Świętokrzyski Racjonalizator i NOVATOR;
- pracownicy Ośrodka brali udział w licznych, zarówno krajowych jak i zagranicznych konferencjach, seminariach szkoleniowych i sympozjach związanych z zagadnieniami ochrony i komercjalizacji własności intelektualnej oraz innowacyjnością (w badanym okresie łącznie w 25). [dowód: akta kontroli str. 264-265, 271-273, 280-282, 535-547, 569, 804-812, 952-955]

W okresie od 1 listopada 2011 r. do 31 grudnia 2013 r., w ramach programu MNiSW pn. *Kreator innowacyjności – wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej*, PŚK realizowała dofinansowany przez NCBiR projekt pt. *Systemowe Wsparcie Wynalazczości Studenckiej*. Projekt miał na celu: zwiększenie wiedzy i świadomości studentów oraz pracowników naukowych w zakresie ochrony własności intelektualnej, dyfuzji innowacji, transferu technologii, komercjalizacji wiedzy; aktywizację studentów na rzecz badań i tworzenia wynalazków; stworzenie platformy stałej wymiany myśli twórczej studentów-wynalazców z instytucjami otoczenia biznesu, przedsiębiorcami, partnerami biznesowymi, ośrodkami naukowymi; budowę bazy informacyjnej na temat wynalazków polskich studentów, a także promocję polskiej myśli młodych wynalazców na forum krajowym i międzynarodowym oraz opracowanie przykładów dobrych praktyk. W ramach projektu:

- w latach akademickich 2011/2012-2012/2013 zorganizowano dwie edycje ogólnopolskiego konkursu *Student-Wynalazca*, którego celami były: aktywizacja studentów w działalność badawczo-rozwojową, aktywizacja środowiska akademickiego w procesie oceny wyników prowadzonych prac badawczo-rozwojowych pod kątem identyfikacji powstających dóbr intelektualnych, promowanie wyników prac badawczo-rozwojowych, chronionych prawami wyłącznymi lub zgłoszonych do ochrony, upowszechnienie wiedzy na temat ochrony własności przemysłowej oraz zwiększenie zainteresowania studentów poszukiwaniem innowacyjnych rozwiązań na rzecz własnej działalności gospodarczej; laureaci konkursu²³ mieli możliwość wyjazdu na 40. i 41. Międzynarodową Wystawę Wynalazków w Genewie, w celu zaprezentowania tam nagrodzonych rozwiązań;
- przeprowadzono dwa szkolenia adresowane do studentów-wynalazców i pracowników nauki (*Rozwój Firm Innowacyjnych* oraz *Komercjalizacja wiedzy*);
- zorganizowano dwie edycje Krajowej Gieldy Wynalazczości Studenckiej, dla potrzeb których każdorazowo został stworzony katalog wynalazków studenckich²⁴; stworzono Bazę Danych Studenckich Wynalazków – wirtualną platformę propagowania i wymiany informacji pomiędzy twórcami/współtwórcami wynalazków oraz podmiotami zainteresowanymi wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań;
- opracowano publikację *Dobre praktyki wynalazczości studenckiej* [dowód: akta kontroli str. 865-866, 876, 888, 890-905]

²¹ Np. *Poradnik wynalazcy, Wynalazki i Patenty, Twój świat własności intelektualnej, Ochrona własności przemysłowej w pigułce, Czym jest własność intelektualna, Autorstwo i współautorstwo dobra intelektualnego, Wynalazki w twoim domu, komiksy Prawo autorskie, Patenty, Znaki towarowe.*

²² W kolejnych latach akademickich odpowiednio: 12, 15 i 9. Na mocy umowy zawartej 12 lutego 2009 r. Targi Kielce Sp. z o.o. i PŚK corocznie uzgadniają na następny rok kalendarzowy listę imprez będących w sferze ich wspólnych zainteresowań, przy czym Targi m.in. udostępniają Uczelni powierzchnię wystawienniczą.

²³ Organizowanego przez Politechnikę od 2010 r. (pierwszą edycję przeprowadzono w r.a. 2010/2011, zaś w r.a 2014/2015 Politechnika organizuje jego piątą edycję).

²⁴ Katalogi wynalazków, których twórcami lub współtwórcami byli studenci, zawierające oferty technologiczne i będące jednocześnie informatorami wspomagającymi przygotowanie spotkań brokerskich dostępne są na stronach: http://www.wynalazca.tu.kielce.pl/katalog_www.pdf i http://www.wynalazca.tu.kielce.pl/Katalog_Wynalazkow_Studenckich_2013.pdf.

Także w latach akademickich 2013/2014-2014/2015 w ramach dofinansowanego przez MNiSW zadania z zakresu działalności upowszechniającej naukę pn. *Promocja na forum krajowym i międzynarodowym IV i V edycji ogólnopolskiego konkursu Student-Wynalazca oraz wynalazków zgłoszonych do konkursu*, Politechnika była organizatorem ww. konkursu. [dowód: akta kontroli str. 906-918]

Poza ww. działaniami PŚK podejmowała szereg innych, związanych z zarządzaniem własnością intelektualną. W szczególności:

- zamieszczano informacje na *Świętokrzyskim Portalu Innowacji*, zarządzanym przez Biuro Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego;
- pracownicy Uczelni brali udział w pracach i posiedzeniach Świętokrzyskiej Rady Innowacji, będącej ciałem doradczym i opiniodawczym dla Zarządu Województwa;
- co roku wydawano, opracowywaną przez Biuro Promocji Uczelni (w języku polskim i angielskim), publikację o PŚK, informującą m.in. o działalności naukowo-badawczej, działalności badawczo-wdrożeniowej i inwestycyjnej oraz działalności Centrum OWI; była ona rozprowadzana przez pracowników dydaktyczno-naukowych uczelni w kraju i za granicą (na konferencjach i wyjazdach studyjnych);
- upowszechniano – poprzez publikacje w mediach – materiały informacyjno-promocyjne odnoszące się do przyjętej w Politechnice strategii zarządzania własnością intelektualną oraz funkcjonowania OOWI (cyklicznie zamieszczano je w czasopiśmie PŚK pt. *Indeks* oraz ogólnopolskim wydaniu *Forum Akademickiego*); relacje z wydarzeń takich jak organizowane przez UPRP SeminaRIA Rzeczników Patentowych Szkół Wyższych w Cedzynie czy szkolenie *Patent na sukces – skuteczna ochrona innowacji* ukazywały się w magazynie Echo Dnia; przygotowane relacje wideo z przebiegu konkursu *Student-Wynalazca* zostały upublicznione na uczelnianym kanale youtube.pl. [dowód: akta kontroli str. 569-570]

W okresie objętym kontrolą na PŚK powstało ogółem 6.426 prac dyplomowych oraz 43 prace doktorskie. W latach akademickich 2011/2012-2012/2013 żadna z prac dyplomowych ani doktorskich nie była realizowana na zlecenie bądź we współpracy z sektorem prywatnym lub publicznym. W roku akademickim 2013/2014, w ramach współrealizowanego z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego projektu pn. *Perspektywy RSI Świętokrzyskie – IV etap*, na PŚK powstało na zlecenie sektora prywatnego 10 prac dyplomowych²⁵, co stanowiło 0,4% ogółu prac dyplomowych powstałych w tym roku. [dowód: akta kontroli str. 603-606]

Jak wskazał Rektor, w badanym okresie Politechnika wspierała inicjatywy zmierzające do transferu wiedzy i technologii, w tym zwiększające zainteresowanie naukowców prowadzeniem badań nakierowanych na wdrożenie, m.in. poprzez: informowanie pracowników o konkursach ogłaszanych przez MNiSW, NCBiR i NCN, zachęcanie ich do udziału w tych konkursach i pomoc w przygotowywaniu wniosków, zorganizowanie w PŚK w 2013 r. spotkania z Dyrektorem NCN, utworzenie Bazy Danych Ekspertów, Technologii i Aparatury Naukowo-Technicznej (dostępnej ze strony internetowej Uczelni) oraz bazy wynalazków PŚK, utworzenie w OOWI stanowiska ds. komercjalizacji wyników badań (zatrudniony na nim pracownik został jednym z 30 brokerów innowacji w programie NCBiR *Brokerzy innowacji*, a podejmowane przez niego działania służą wsparciu inicjatyw zmierzających do transferu wiedzy i technologii), zawieranie umów o współwłasności praw do wynalazku z przedsiębiorstwami, co zwiększało szansę na praktyczne wykorzystanie wynalazku, a przynajmniej dysponowanie wynikami badań pozalaboratoryjnych, stanowiącymi istotną informację w staraniach o komercjalizację. [dowód: akta kontroli str. 557, 570-571]

W latach akademickich 2011/2012-2013/2014 w Politechnice realizowano 14 projektów badawczych finansowanych lub współfinansowanych przez NCBiR, w tym:

- sześć projektów w ramach programów operacyjnych UE – cztery dofinansowane ze środków POIG (*Opracowanie technologii nowej generacji czujnika wodoru i jego związków do zastosowań w warunkach ponadnormatywnych; Innowacyjne środki i efektywne metody poprawy bezpieczeństwa i trwałości obiektów budowlanych*

²⁵ Po pięć prac na WMiBM i WBiA.

i infrastruktury transportowej w strategii zrównoważonego rozwoju; Platforma obsługi nauki PLATON – Etap I Kontener Usług Wspólnych; Rozwój bazy badawczej specjalistycznych laboratoriów uczelni publicznych regionu świętokrzyskiego) oraz dwa (Perspektywy RSI Świętokrzyskie – IV etap/ Zadanie 5. Kreowanie nowych form współpracy nauki z biznesem; Świętokrzyski Transfer Wiedzy – biznes dla nauki, nauka dla biznesu/ Zadanie 5. Staże pracowników przedsiębiorstw na uczelni) – ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (dalej: POKL);

- sześć projektów krajowych, w tym: dwa w ramach Programu Badań Stosowanych²⁶, trzy projekty rozwojowe²⁷, jeden w ramach programu INNOTECH²⁸;
- jeden projekt strategiczny w ramach programu INNOLOT²⁹;
- jeden projekt badawczo-wdrożeniowy³⁰. [dowód: akta kontroli str. 956-959]

Funkcjonujący w Politechnice system zachęt dotyczący tworzenia własności intelektualnej obejmował motywowanie zarówno poprzez uwzględnianie punktacji związanej z ochroną i komercjalizacją dóbr intelektualnych w dorobku naukowym, co wpływało na okresową ocenę pracownika naukowo-dydaktycznego, jak również poprzez możliwość udziału twórcy/współtwórców w korzyściach majątkowych uzyskanych przez Uczelnię, w szczególności w wyniku cesji praw wyłącznych, udzielonych licencji, zawartych umów o współwłasności dobra intelektualnego lub sprzedaży innego rozwiązania nadającego się do komercyjnego wykorzystania³¹. Ponadto twórcy wynalazków byli corocznie przedstawiani do nagród regionalnych konkursów NOVATOR i *Świętokrzyski Racjonalizator*. [dowód: akta kontroli str. 155, 557-558, 572-574]

Pięciu spośród dziewięciu najbardziej aktywnych zgłaszających, wśród działań Uczelni stanowiących zachętę do aktywności patentowej, wskazało wystawianie stworzonych przez nich rozwiązań na krajowych i międzynarodowych wystawach targowych, w których PŚK brała czynny udział, oraz zgłaszanie ich do konkursów. [dowód: akta kontroli str. 919, 940, 942, 943, 946-947, 950-951]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W *Regulaminie korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w PŚK* – wbrew obowiązki wynikającemu z art. 86c pkt 3 i 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym³² – nie zostały określone zasady i procedury komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych ani zasady korzystania z majątku uczelni wykorzystywanego do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług naukowo-badawczych. [dowód: akta kontroli str. 148-156, 1020-1022]

Odnosnie przyczyn nieokreślenia w ww. *Regulaminie* wskazanych zasad i procedur Rektor wyjaśnił: *W momencie uchwalenia przez Senat (...) Regulaminu (...), obowiązująca wersja ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (...) nie przewidywała wydania regulaminu, a tym bardziej nie wymagała uregulowania kwestii procedur transferu i komercjalizacji. Podstawą uchwalanych wówczas regulaminów był art. 7 ust. 1 PWP (ustawa Prawo Własności Przemysłowej z dnia 30 czerwca 2000 r.), który dotyczył tylko uregulowania spraw projektów racjonalizatorskich. (...) regulamin PŚK znacznie wychodził poza przedmiot regulacji określonych w art. 7 ust. 1 PWP. PŚK była jedną z pierwszych uczelni, która taki regulamin posiadała i który w dużej mierze spełniał wymagania wprowadzone nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym w 2011 r., tzn. wymóg art. 86c 1), 2), w tym także w zakresie zasad i procedur komercjalizacji dóbr intelektualnych – w szczególności*

²⁶ *Technologie laserowego spawania dla energetyki i ochrony środowiska; Badania i ocena wiarygodności nowoczesnych metod pomiaru topografii powierzchni w skali mikro i nano.*

²⁷ *Opracowanie metod badań łożysk tocznych w aspekcie współczesnych wymagań wyrobów o wyższych parametrach eksploatacyjnych; Wykorzystanie metody Różnicowej Analizy Odształceń (RAO) w diagnostyce kruszyw i materiałów kamiennych pod kątem ich mrozoodporności; Bezinwazyjny system monitoringu i diagnozowania konstrukcji żelbetowych ze szczególnym uwzględnieniem drogowych obiektów inżynierskich.*

²⁸ *Zintegrowany dobór właściwości mocowania fotela, pasa oraz energochłonnych cech fotela i zagłówka.*

²⁹ *Badania technologii przyrostowych i procesów hybrydyzacji obróbki dla potrzeb rozwoju innowacyjnej produkcji lotniczej akronim „Amphora”.*

³⁰ *Innowacyjny układ do rozproszonego przetwarzania odnawialnej energii.*

³¹ Według § 18 ust. 1 *Regulaminu korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w PŚK*, w przypadku braku odmiennych postanowień w umowie między PŚK a twórcą, korzyści te dzielone są po połowie.

³² W brzmieniu obowiązującym w okresie kontroli, tj. od 1 października 2011 r. do 30 września 2014 r.

w § 16-§ 20. W ówczesnym stanie kadrowym w Ośrodku (...) nie było osób z wykształceniem prawniczym (pojawily się one dopiero wraz z utworzeniem Centrum Dydaktyczno-Badawczego Ochrony Własności Intelektualnej w dniu 1 stycznia 2014 roku). Ośrodek nie był w stanie samodzielnie, a nawet przy pomocy Działu Organizacyjno-Prawnego opracować takiego regulaminu. Ówczesny bieżący zakres prac w OOWI wymagał pomocy prawnej, co uzyskano w drodze zamówienia usługi specjalisty od prawa autorskiego (od kwietnia 2012 r. do końca 2013 r.). Usługa prawna polegała jednakże na doradztwie prawnym, udzielaniu konsultacji oraz opracowywaniu projektów umów i wewnętrznych procedur zabezpieczających interesy PŚk w zakresie ochrony i komercjalizacji przedmiotów własności intelektualnej. W styczniu 2012 r. PŚk złożyła do NCBiR (...) wniosek pn. „Dokształcenie jakości zarządzania Politechniką Świętokrzyską WiRKIN”. Jednym z 9 realizowanych zadań było zadanie „Wdrożenie zintegrowanego systemu zarządzania własnością intelektualną”, obejmujące opracowanie aktów regulujących procedury i kwestie formalno-prawne oraz przeprowadzenie szkolenia dla pracowników PŚk (termin realizacji projektu: od 01.01.2013 r. do 31.12.2014 r.). Z uwagi na długi czas trwania procedury związanej z przetargiem realizacja zadania przedłużyła się. (...) Projekty aktów prawnych Wykonawca przekazał w marcu 2014 r., Senat PŚk uchwalił je w grudniu 2014 r. [dowód: akta kontroli str. 557, 562-563]

Regulamin uchwalony w grudniu 2014 r. zawierał wymagane zasady i procedury komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz zasady korzystania z majątku uczelni wykorzystywanego do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług naukowo-badawczych.

2. W sposób nierzetelny dokonano w styczniu 2014 r. wyboru wykonawcy usługi, polegającej na opracowaniu Zintegrowanego Systemu Zarządzania Własnością Intelektualną.

Wyboru tego dokonano po przeprowadzeniu w grudniu 2013 r. postępowania w trybie przetargu nieograniczonego na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³³, przy czym z uwagi na wartość zamówienia, która nie przekraczała równowartości 14 tys. euro, na mocy art. 4 pkt 8 tej ustawy, Uczelnia nie była zobowiązana do jej stosowania. Regulamin zamówień publicznych Politechniki Świętokrzyskiej³⁴ stanowił, iż – co do zasady – udzielenie zamówienia nieobjętego przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych poprzedzone jest pisemnym lub telefonicznym zapytaniem skierowanym do co najmniej dwóch wykonawców.

Justyna Juchniewicz, p.o. kierownik Działu Zamówień Publicznych, wyjaśniła, że do przedmiotowego postępowania ustawę Prawo zamówień publicznych zastosowano odpowiednio, kierując się zasadą przejrzystości, jawności i uczciwej konkurencji. [dowód: akta kontroli str. 1052-1213, 1218-1222]

W specyfikacji istotnych warunków zamówienia wskazano m.in., iż o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wykonawcy, którzy w ciągu ostatnich trzech lat przed upływem składania ofert wykonali co najmniej jedną usługę rodzajowo odpowiadającą przedmiotowi zamówienia. W celu oceny, czy wykonawca spełnia warunki udziału w postępowaniu, miał on złożyć m.in. wykaz wykonanych głównych usług w okresie ostatnich trzech lat przed upływem terminu składania ofert, wraz z podaniem ich wartości, przedmiotu, dat wykonania i podmiotów, na rzecz których usługi zostały wykonane. W specyfikacji wskazano także, że niespełnienie chociażby jednego z warunków w niej określonych skutkować będzie wykluczeniem wykonawcy z postępowania, a ofertę uzna się za odrzuconą. [dowód: akta kontroli str. 1116-1135]

W wyniku postępowania wybrano ofertę, która wbrew wymogom specyfikacji istotnych warunków zamówienia nie zawierała wartości realizowanych usług. Wykazane w ofercie usługi³⁵ nie odpowiadały rodzajowo przedmiotowi zamówienia, a realizacja zadania

³³ Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.

³⁴ Załącznik do zarządzenia Rektora Nr 47/2006 z dnia 29 grudnia 2006 r. ze zmianami.

³⁵ W ofercie wskazano dziewięć zadań: prowadzenie wykładów dla studentów Politechniki (1), opracowanie skryptu dla studentów (2), współpraca z Ośrodkiem Własności Intelektualnej Politechniki, obejmująca czynności obsługi prawnej polegającej na doradztwie prawnym, udzielaniu konsultacji oraz opracowywaniu projektów umów i wewnętrznych aktów prawnych (w tym regulaminów) zabezpieczających interesy Politechniki Świętokrzyskiej w zakresie ochrony i komercjalizacji

najbardziej zbliżonego do przedmiotu zamówienia, tj. udział w tworzeniu regulaminu zarządzania prawami własności intelektualnej Politechniki Świętokrzyskiej (pkt 3 w ofercie) odbywała się wcześniej, niż 3 lata przed terminem składania ofert, tzn. nie spełniała warunków specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Nie odrzucono także drugiej oferty, mimo że nie spełniała ona warunków specyfikacji istotnych warunków zamówienia, gdyż wykazane w ofercie usługi nie odpowiadały rodzajowi przedmiotowi zamówienia³⁶. [dowód: akta kontroli str. 1101-1115, 1149-1213, 1223-1224]

Odpowiedzialność za nierzetelne zweryfikowanie ofert ponoszą członkowie komisji przetargowej. Dr inż. Artur Szmidt, adiunkt na WZiMK, Kierownik projektu „Doskonalenie jakości zarządzania Politechniką Świętokrzyską – WiRKIN” i Joanna Klimczak, Zastępca kierownika Działu Administracyjno-Gospodarczego, wyjaśnili, że skupili się na badaniu tylko tańszej oferty, zweryfikowali ją tylko z opisem przedmiotu zamówienia uznając, iż w pozostałym zakresie sprawdzi ją Dział Zamówień Publicznych. Prace wymienione w ofercie Arkadiusza Płoskiego uznali za przedmiotowo podobne do przedmiotu zamówienia. Justyna Juchniewicz, p.o. kierownik Działu Zamówień Publicznych, członek komisji przetargowej wyjaśniła: (...) *W ocenie członków Komisji, którzy uczestniczyli merytorycznie przy opisywaniu przedmiotu zamówienia, wszystkie złożone oferty spełniały wymogi SIWZ (...) Pan Arkadiusz Płoski nie został wezwany do uzupełnienia oferty pomimo iż nie podał wartości wykonanych usług, gdyż dla oceny spełnienia warunków udziału w postępowaniu wystarczające było wykazanie wykonania co najmniej jednej usługi rodzajowo odpowiadającej przedmiotowi zamówienia (wartość usług nie była brana pod uwagę).* [dowód: akta kontroli str. 1214-1222]

Odpowiedzialność za powyższą nieprawidłowość ponosi także zatwierdzający wybór Rektor Politechniki prof. dr hab. inż. Stanisław Adamczak.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, iż w specyfikacji istotnych warunków zamówienia na zakup usługi, polegającej na opracowaniu Zintegrowanego Systemu Zarządzania Własnością Intelektualną, zawarte zostało błędne pouczenie o środkach ochrony prawnej, przysługujących w toku postępowania o udzielenie zamówienia. W pouczeniu tym wskazano, że wykonawcy, a także innemu podmiotowi, jeśli miał lub ma interes w uzyskaniu zamówienia oraz poniósł lub może ponieść szkodę w wyniku naruszenia przez zamawiającego przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, przysługują środki ochrony prawnej, o których mowa w dziale VI tej ustawy. Nieprawdziwe wskazanie możliwości odwołania się do Krajowej Izby Odwoławczej mogłoby narazić oferentów na szkody. Ponieważ zamawiający nie miał obowiązku stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych, w przypadku odwołania się oferenta do Krajowej Izby Odwoławczej, odrzuciłaby ona odwołanie na podstawie art. 189 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 179 i art. 180 Prawa zamówień publicznych, z uwagi na to, że zostało wniesione przez podmiot nieuprawniony.

Ponadto NIK zwraca uwagę, iż umowa przenosząca autorskie prawa majątkowe do opracowanego przez Arkadiusza Płoskiego Zintegrowanego Systemu Zarządzania Własnością Intelektualną na rzecz Politechniki została podpisana już po odebraniu dzieła. W umowie zawartej w wyniku przeprowadzonego postępowania o zamówienie publiczne nie zawarto postanowień, gwarantujących Uczelni te prawa.

Na uwagę zasługuje, zdaniem NIK, powołanie w Politechnice będącego jednostką ogólnouczelnianą Centrum OWI, wykonującego zarówno zadania związane z ochroną i komercjalizacją powstającej na PŚK własności intelektualnej, jak również prowadzącego działalność dydaktyczną w zakresie przedmiotów prawnych (w szczególności z zakresu prawa własności intelektualnej) i działalność naukowo-badawczą w zakresie organizacyjno-

przedmiotów własności intelektualnej (3), konsultacje oraz doradztwo prawne dla Politechniki w zakresie ochrony własności intelektualnej (4), opracowanie i prezentacja wykładu „Utwór pracowniczy w uczelni wyższej” (5), przygotowanie materiałów szkoleniowych i przeprowadzenie autorskiego szkolenia z zakresu zarządzania i ochrony własności intelektualnej (6), uczestnictwo w konferencji naukowej i wygłoszenie referatu (7), świadczenie pomocy prawnej na rzecz dwóch spółek z o.o. (8), przygotowanie materiałów szkoleniowych i przeprowadzenie autorskiego szkolenia z zakresu prawa własności intelektualnej (9).

³⁶ Były to usługi polegające na opracowaniu systemu współpracy kancelarii prawnej z klientami w modelu B2B oraz doradztwie prawnym dla jednej z uczelni wyższych w zakresie działalności proinnowacyjnej.

prawnych zagadnień uzyskiwania, ochrony i komercjalizacji własności intelektualnej. Rozwiązanie to stanowi dobrą praktykę.

Ocena cząstkowa

Politechnika wypracowała strategię zarządzania własnością intelektualną. Prowadzono działania mające na celu wsparcie procesu ochrony tej własności, podnoszono świadomość jej znaczenia i wprowadzono mechanizmy motywowania naukowców do rozwoju wiedzy. Obowiązujący w okresie objętym kontrolą regulamin korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w PŚK nie zawierał wszystkich wymaganych ustawowo elementów. Nierzetelnie dokonano wyboru wykonawcy usługi polegającej na opracowaniu Zintegrowanego Systemu Zarządzania Własnością Intelektualną.

2. Identyfikacja wiedzy wymagającej ochrony, poszukiwanie potencjału komercyjnego projektów oraz ocenianie i selekcja pomysłów/projektów naukowych

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą proces identyfikacji wiedzy wymagającej ochrony rozpoczynał się od dokonania przez twórcę zgłoszenia dobra intelektualnego w Ośrodku. Procedury zawarte w *Regulaminie korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w PŚK* przewidywały w szczególności:

- w odniesieniu do pracowniczych utworów naukowych³⁷ – że twórca, z chwilą podjęcia decyzji o publicznym udostępnieniu utworu, winien dostarczyć go Uczelni celem umożliwienia skorzystania z prawa do pierwszeństwa jego opublikowania, skorzystania z zawartego w nim materiału naukowego oraz – o ile wynikało to z uzgodnionego przeznaczenia utworu lub zostało postanowione w umowie z twórcą – udostępnienia go przez Uczelnię osobom trzecim; w celu realizacji tych postanowień twórca utworu miał przedstawić go, wraz z Kartą zgłoszenia ¹³⁸, do oceny przez OOWI, czy są w nim zawarte rozwiązania, które można chronić na podstawie przepisów ustawy Prawo własności przemysłowej; w przypadku niestwierdzenia przez Ośrodek takich rozwiązań – autor niezwłocznie miał przekazać utwór wraz z ww. Kartą zgłoszenia dziekanowi, w celu uzyskania decyzji co do pierwszej publikacji, w przeciwnym razie przekazanie mogło nastąpić dopiero po zgłoszeniu rozwiązania do UPRP; w celu komercyjnego udostępnienia utworu osobom trzecim prorektor ds. rozwoju kadry naukowej, na wniosek dziekana, zawiera umowę, w której zostają określone w szczególności zasady udostępnienia utworu oraz wynagrodzenie autora; [dowód: akta kontroli str. 150-151, 157-158]
- w odniesieniu do innych utworów pracowniczych – że Uczelnia nabywa autorskie prawa majątkowe do takiego utworu z chwilą jego przyjęcia; [dowód: akta kontroli str. 151]
- w odniesieniu do programów komputerowych – że jeżeli w umowie z pracownikiem nie zastrzeżono inaczej, autorskie prawa majątkowe do programu komputerowego stworzonego przez pracownika w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy przysługują Uczelni, zaś pracownik lub twórca programu powstałego w warunkach określonych w § 4 jest zobowiązany dostarczyć go dziekanowi, wraz z Kartą zgłoszenia 1, w terminie 14 dni od jego stworzenia; [dowód: akta kontroli str. 152]
- w odniesieniu do baz danych – że producentem bazy, stworzonej przez pracownika w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, jest Uczelnia, zaś pracownik jest zobowiązany do jej dostarczenia dziekanowi, wraz z Kartą zgłoszenia 1, w terminie 14 dni od jej stworzenia; [dowód: akta kontroli str. 153]
- w odniesieniu do innych rozwiązań nadających się do komercyjnego wykorzystania – że pracownik, który dokonał takiego rozwiązania, niezwłocznie powiadamia o tym dziekana, przedkładając Kartę zgłoszenia 1, zaś dziekan postanawia o działaniach, które należy

³⁷ Według definicji zawartej w § 6 ust. 1 *Regulaminu* pracowniczy utwór naukowy to utwór zawierający rezultaty naukowego procesu poznawczego, skierowanego na przedstawienie obiektywnie istniejącej rzeczywistości, stworzony przez pracownika w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy; do utworów takich zalicza się m.in. prace doktorskie i habilitacyjne, utwory powstające w ramach planów pracy jednostek organizacyjnych Uczelni, sprawozdania naukowe, raporty, artykuły, referaty itp. określane również jako „publikacje”.

³⁸ Stanowiącą załącznik Nr 1 do *Regulaminu*.

podjąć w celu właściwego zabezpieczenia interesów Uczelni, w szczególności określa działania mające na celu ustalenie możliwości ochrony dobra intelektualnego lub zachowania go w tajemnicy (know-how) w celu komercjalizacji; w celu komercyjnego korzystania przez Uczelnię z rozwiązania, Prorektor ds. rozwoju kadry naukowej, na wniosek dziekana, zawiera z pracownikiem umowę, określającą w szczególności zasady tego korzystania oraz wynagrodzenie twórcy; [dowód: akta kontroli str. 153-154]

- w odniesieniu do przedmiotów własności przemysłowej – że pracownicy realizujący badania naukowe lub prace rozwojowe w zakresie techniki, przed jakimkolwiek ujawnieniem informacji o rozwiązaniach technicznych będących rezultatem tych badań/prac, zobowiązani są do rozpoznania przy udziale OOWI możliwości uzyskania ochrony prawnej tych rozwiązań; po dokonaniu – w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy – wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego lub topografii układu scalonego pracownik Uczelni zobowiązany jest do: nieujawniania jego istoty, rozpoznania, przy udziale OOWI, zdolności patentowej (ochronnej) oraz przedłożenia dziekanowi Karty zgłoszenia 2³⁹, zawierającej przygotowany przy udziale OOWI raport o tej zdolności; prorektor ds. rozwoju kadry naukowej, na wniosek dziekana, postanawia o zgłoszeniu przez Uczelnię ww. rozwiązania do ochrony, określając tryb, w jakim zgłoszenie ma być dokonane, albo niedokonywaniu zgłoszenia i zachowaniu tego dobra intelektualnego w tajemnicy (know-how) w celu jego komercjalizacji, albo zrzeczeniu się przez Uczelnię praw do wytworzonego dobra intelektualnego na rzecz pracownika będącego jego twórcą (zrzeczenie następuje w drodze umowy zawartej z twórcą przez ww. prorektora). [dowód: akta kontroli str. 152-153, 159-160]

W celu właściwej ochrony dóbr intelektualnych w PŚK oraz zabezpieczenia interesów Uczelni i twórców, ww. *Regulamin* nałożył na dziekanów i prorektorów obowiązek prowadzenia rejestru dostarczonych przez pracowników dóbr intelektualnych, zaś na Ośrodek – centralnego rejestru zgłoszonych do oceny dóbr intelektualnych. [dowód: akta kontroli str. 155-156]

Dziekani wszystkich wydziałów PŚK prowadzili w latach akademickich 2011/2012-2013/2014 rejestry dóbr intelektualnych dostarczonych przez pracowników z Kartą zgłoszenia 1. Wynika z nich, że w ww. okresie pracownicy PŚK dokonali 553 zgłoszeń tych dóbr⁴⁰, z czego 552 dotyczyły pracowniczych utworów naukowych, zaś jedno – programu komputerowego. W odniesieniu do 541 utworów (98%) Ośrodek stwierdził, że nie zawierają one informacji mogących stanowić przedmiot własności przemysłowej, a w przypadku 11 – że zawierają takie informacje. [dowód: akta kontroli str. 454-457, 468-472, 483, 485-487, 491-498, 505-509, 511-517, 525, 664, 667-684]

W Ośrodku w badanym okresie prowadzono:

- *rejestr publikacji poddanych ocenie zdolności patentowej*, w którym ewidencjonowano dobra intelektualne zgłaszane do Ośrodka na Karcie zgłoszenia 1 (w roku akademickim 2011/2012 zarejestrowano w nim 145 publikacji, w 2012/2013 – 211, a w 2013/2014 – 54); [dowód: akta kontroli str. 667-684]
- *bazę wynalazków PŚK*, zawierającą wykazy dokonanych przez Uczelnię zgłoszeń krajowych oraz zagranicznych, w tym międzynarodowych (w kontrolowanym okresie zarejestrowano w niej wszystkie 72 zgłoszenia dokonane w latach akademickich 2011/2012-2013/2014 do UPRP oraz osiem przekazanych w tym czasie zgłoszeń zagranicznych). [dowód: akta kontroli str. 667, 685-690]

W badanym okresie na PŚK nie sformalizowano procedur dotyczących identyfikacji własności intelektualnej o wysokim potencjale komercjalizacyjnym. Działania z tego zakresu prowadził w szczególności zatrudniony w OOWI specjalista ds. komercjalizacji. W kwietniu 2012 r. stworzył on listę 12 najbardziej obiecujących wynalazków z zakresu mechaniki i budownictwa (zawierającą opisy rozwiązań i ich możliwe zastosowania), stanowiącą podstawę do prezentowania przedsiębiorcom najciekawszych rozwiązań PŚK. W maju 2012 r. powstała lista przedsiębiorców, mających swoje siedziby w Specjalnej Strefie Ekonomicznej Starachowice. Ponadto tworzone były – przy udziale twórców – oferty technologiczne i listy adresatów przedsiębiorców, do których PŚK rozsyłała te oferty. Od

³⁹ Stanowiącej załącznik Nr 2 do *Regulaminu*.

⁴⁰ WEAiI – 42, WMiBM – 178, WZiMK – 47, WBiIS – 80, WBiA – 104, WiŚGiE – 102.

września 2013 r. specjalista ds. komercjalizacji, w ramach finansowanego przez MNiSW programu pn. *Brokerzy Innowacji*⁴¹, realizował na rzecz WMiBM zadania projektu, którego głównym celem była poprawa współpracy między środowiskiem naukowym a światem biznesu. Do Brokera Innowacji należało nawiązywanie kontaktów i organizowanie spotkań z przedstawicielami środowiska naukowego i gospodarczego, służących inicjowaniu procesów komercjalizacji wyników badań naukowych, przygotowywanie wykazów projektów badawczych posiadających w ocenie brokera wysoki potencjał komercyjny, inicjowanie zakładania spółek typu *spin-off* (służących komercjalizacji własności intelektualnej) lub zawieranie umów licencyjnych oraz poszerzanie kompetencji w zakresie organizacji procesu komercjalizacji wyników badań naukowych przez uczestnictwo w szkoleniach i konferencjach. [dowód: akta kontroli str. 270, 278, 437-438, 440-448]

W wyniku analizy dokumentacji 11 wniosków o pomoc w uzyskaniu ochrony zgłaszanych rozwiązań (15% wniosków złożonych OOWI w okresie objętym kontrolą) stwierdzono, że procedury odnoszące się do postępowania ze zgłoszoną własnością przemysłową były przestrzegane. Podejmowano adekwatne, przewidziane w *Regulaminie korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w PŚK*, działania. Składane w Ośrodku dokumenty każdorazowo były weryfikowane przez jego pracowników (w szczególności prowadzono badania stanu techniki), a wybór narzędzi ochrony poprzedzony był analizą. We wszystkich objętych badaniem przypadkach, po uzyskaniu z OOWI raportu o zdolności patentowej/ochronnej, dziekani wydziałów wnioskowali do właściwego prorektora o zgłoszenie do UPRP. W dziesięciu z nich – w związku z decyzją prorektora – rzecznik patentowy, po opracowaniu dokumentacji zgłoszeniowej, dokonywał stosownego zgłoszenia. [dowód: akta kontroli str. 624-630, 632-635, 643-644, 646-647, 649-660]

W jednym przypadku – datowanego na 20 października 2011 r. zgłoszenia projektu wynalazczego pn. *Tor elektryczny dla pojazdu poruszającego się na poduszce magnetycznej*, mimo iż tego samego dnia rzecznik patentowy uznał, że projekt posiada zdolność patentową (ochronną), a dzień później dziekan zawniósł o jego zgłoszenie do UPRP, wniosek – z uwagi na niedostarczenie przez współtwórcę, niezbędnych do dokonania tego zgłoszenia, informacji o stanie techniki oraz przykładu wykonania rozwiązania – do zakończenia kontroli nie został przekazany do właściwego Prorektora. Jak wynika z adnotacji zawartych w teczce ww. zgłoszenia, po odbyciu 15 listopada 2011 r. spotkania pracownika OOWI z twórcą, któremu udzielono informacji dotyczących patentu oraz porad dotyczących przykładu wykonania rozwiązania, pracownicy Ośrodka kilkakrotnie próbowali nawiązać z nim kontakt w okresie między 22 listopada 2011 r. a 20 czerwca 2012 r. Dopiero po upływie prawie dwóch lat (7 maja 2014 r.) rzecznik patentowy skierował do drugiego ze współtwórców (będącego pracownikiem PŚK) pismo informujące, że zgłoszenie wymaga uzupełnienia o stan techniki oraz przykład wykonania rozwiązania. W trakcie spotkań z pierwszym z współtwórców przedstawiane były uwagi dotyczące uzupełnienia zgłoszenia o te elementy jednak, mimo że zobowiązywał się do ich dostarczenia, nadal tego nie zrobił. W piśmie sformułowana została prośba o uzupełnienie brakujących informacji pozwalających na opracowanie zgłoszenia lub wycofanie zgłoszenia z OOWI. [dowód: akta kontroli str. 624-625, 629-631]

Grażyna Stefańska, p.o. kierownik Ośrodka, wyjaśniając dlaczego przez niemal dwa lata OOWI nie podejmował działań zmierzających do zakończenia ww. sprawy, podała: *W nieregularnych odstępach czasu robiłam krótkie zebrania z rzecznikiem patentowym i aplikantami w celu monitorowania spraw związanych ze zgłoszeniami projektów wynalazczych, tak do OOWI jak i UPRP. Wielokrotnie pytałam o zgłoszenie (...) otrzymywałam odpowiedź, że współtwórca prowadzący sprawy w OOWI jest poza granicami kraju i nie ma z nim kontaktu. To na moje polecenie zostało skierowane pismo do drugiego ze współtwórców.* [dowód: akta kontroli str. 692, 695]

Antoni Garstka, rzecznik patentowy PŚK, odnośnie przyczyn skierowania ww. pisma dopiero po upływie niemal dwóch lat od ostatnich czynności podejmowanych przez Ośrodek w tej sprawie, wyjaśnił: *Pismo (...) zostało wystosowane, aby w sposób formalny (tj. na piśmie) i jednoznaczny została załatwiona i uporządkowana sprawa przedmiotowego projektu wynalazczego. W okresie pomiędzy 20.06.2012 r. a datą przedmiotowego pisma*

⁴¹ Realizowanego w ramach projektu systemowego *Wsparcie systemu zarządzania badaniami naukowymi oraz ich wynikami*, Priorytet I, Działanie 1.1., Poddziałanie 1.1.3. POIG.

były podejmowane próby kontaktu z twórcami, nie zostały jednak one udokumentowane. Tych prób było kilkanaście i były podejmowane mniej więcej co dwa miesiące. Przedmiotowe pismo zostało sporządzone na skutek uwagi Pani Kierownik OOWI, iż w teczce brakuje udokumentowania wspomnianych prób kontaktu z twórcami i miało na celu formalne ich potwierdzenie. Ze strony współtwórcy do dnia dzisiejszego nie ma żadnej odpowiedzi. [dowód: akta kontroli str. 696, 698]

Przeprowadzona analiza wykazała ponadto, że w każdym z 11 zgłoszeń objętych badaniem występowały uchybienia formalne, tj: w czterech przypadkach zgłaszający nie określili na Karcie zgłoszenia 2 w związku z realizacją jakich zadań został dokonany projekt⁴², a w jednym brak daty wypełnienia/podpisania karty przez twórcę/współtwórców; w sześciu przypadkach brak daty wniosku dziekana do właściwego prorektora, a w jednym z nich dodatkowo dziekan nie określił zakresu tego wniosku, w pięciu przypadkach właściwy prorektor nie zamieścił daty wydania decyzji, zaś w jednym zakresie tej decyzji; w pięciu przypadkach zgłoszenie zostało zarejestrowane w OOWI już po wydaniu przez rzecznika patentowego PŚK raportu o zdolności patentowej (ochronnej)⁴³, a w jednym z nich ponadto zgłoszenie do UPRP zostało przesłane na tydzień przed wymaganą decyzją prorektora. [dowód: akta kontroli str. 624-630, 632-635, 643-644, 646-647, 649-660]

Grażyna Stefańska, p.o. kierownika Ośrodka wyjaśniła: *Nie sprawdzałam każdej karty zgłoszenia wpływającej do OOWI, sprawdzałam je cyklicznie. Wielokrotnie zwracałam uwagę na konieczność kompletnego wypełniania karty zgłoszenia. Kilka miesięcy temu (nie pamiętam daty) przejrzałam wszystkie teczki ze zgłoszeniami z trzech lat, zaznaczając kartkami samoprzylepnymi braki w dokumentacji i ustnie poleciłam uzupełnienie tych braków. Odnośnie przyczyn zarejestrowania wskazanych pięciu zgłoszeń dopiero po sporządzeniu przez rzecznika patentowego raportu o zdolności patentowej (ochronnej) p.o. kierownik OOWI wyjaśniła: Proces przygotowania zgłoszenia wg wymogów UPRP zależał w ogromnej mierze od twórcy/współtwórcy. Czasami, pomimo złożenia w OOWI karty zgłoszenia nr 2 i po sporządzeniu raportu, trudno było od twórcy wyegzekwować podstawowe chociażby materiały. Dlatego, jeśli jednocześnie z kartą nie został dostarczony opis rozwiązania, zgłoszenie nie było rejestrowane od razu. Dlatego mogą występować różnice w dacie sporządzenia raportu i w dacie rejestracji w OOWI. [dowód: akta kontroli str. 692, 695]*

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wbrew obowiązкови wynikającemu z § 20 ust.2 *Regulaminu korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w PŚK*, Ośrodek nie prowadził centralnego rejestru zgłoszonych do oceny dóbr intelektualnych. Prowadzono dwa odrębne rejestry tj.:
 - *rejestr publikacji*, gdzie ewidencjonowano dobra intelektualne zgłaszane do OOWI na Karcie zgłoszenia 1, w celu dokonania przez Ośrodek oceny, czy zawierają one rozwiązania mogące stanowić przedmiot własności przemysłowej;
 - *bazę wynalazków PŚK*, gdzie ewidencjonowano wyłącznie krajowe i zagraniczne zgłoszenia dokonane przez PŚK w urzędach patentowych – a nie wszystkie przedmioty własności przemysłowej poddane w OOWI ocenie zdolności patentowej (ochronnej) – z informacji przekazanej przez p.o. kierownika Ośrodka wynika, że twórca/ współtwórcy składali w OOWI Kartę zgłoszenia 2 dopiero w przypadku stwierdzenia poziomu wynalazczego rozwiązania. [dowód: akta kontroli str. 667-690]

Grażyna Stefańska, p.o. kierownik Ośrodka, zapytana o przyczyny nieprowadzenia przez OOWI centralnego rejestru zgłoszonych do oceny dóbr intelektualnych, stwierdziła: *W latach akademickich 2011/12-2013/2014 był prowadzony – moim zdaniem – centralny, bo autorów/twórców ze wszystkich wydziałów PŚK, rejestr zgłaszanych do*

⁴² W Części A Karty Zgłoszenia 2 znajduje się m.in. zapis: *Projekt został dokonany w związku z realizacją zadań w ramach: 1. Działalności statutowej, badań własnych objętych planami Zakładu. 2. Umowy o projekt badawczy finansowany lub współfinansowany przez KBN, rodzaj projektu, nr 3. Umowy z przedsiębiorcą, nazwa, nr umowy.... 4. prac własnych nieobjętych planami Zakładu. 5. Inne ...*

⁴³ Zgłoszenie o numerze ewidencyjnym 2/2013 – 79 dni później; zgłoszenie nr 08/13 – 35 dni później; zgłoszenia nr 10/12 i nr 23/13 – 6 dni później; zgłoszenie nr 31/2011 – 3 dni później.

oceny w OOWI dóbr intelektualnych. Zgodnie z zapisem § 20 ust. 2 „OOWI prowadzi centralny rejestr zgłoszonych do oceny dóbr intelektualnych” – czyli ocenie OOWI były poddawane zgłoszone do oceny dobra intelektualne (patrz § 6 ust. 5 (...), twórca utworu naukowego przedstawia go – wraz z Kartą zgłoszenia 1 (Załącznik Nr 1) – do oceny przez OOWI, czy w utworze są zawarte rozwiązania, które można chronić na podstawie przepisów ustawy Prawo własności przemysłowej). Powołany § 11 regulaminu dotyczy oceny zdolności patentowej lub ochronnej, tzn. czy dobro intelektualne jest wynalazkiem czy wzorem użytkowym. Karta nr 2 stanowiła już zgłoszenie przedmiotu własności przemysłowej (wynalazku lub wzoru użytkowego). I rejestr tych dóbr prowadzimy w postaci bazy wynalazków Politechniki Świętokrzyskiej, zawierającej dane o zgłoszeniach do Urzędu Patentowego i udzielonych prawach wyłącznych. [dowód: akta kontroli str. 691, 694]

Zdaniem NIK prowadzonych przez Ośrodek ww. rejestrów nie można uznać za centralny rejestr, o którym mowa w § 20 ust. 2 ww. *Regulaminu*, gdyż nie ewidencjonowano w nich zgłaszanych do oceny przez OOWI projektów wynalazczych, w przypadku których – na podstawie rozmowy z twórcą oraz wstępnego badania stanu techniki – Ośrodek nie stwierdził istnienia zdolności patentowej/ochronnej. Projekty takie – mimo niewypełnienia dla nich Karty zgłoszenia 2 – także podlegały ocenie OOWI pod kątem posiadania zdolności patentowej/ochronnej, dlatego powinny być rejestrowane.

2. W prowadzonym przez Ośrodek rejestrze publikacji nie zaewidencjonowano zgłoszeń dokonanych w OOWI po 10 lutego 2014 r., gdyż – jak poinformowała p.o. kierownik Ośrodka – rejestr ten jest prowadzony przez osobę, która 2 marca 2015 r. wróciła z urlopu macierzyńskiego. W ocenie NIK było to działanie nierzetelne. [dowód: akta kontroli str. 667-684]

Grażyna Stefańska, p.o. kierownika Ośrodka, do której zadań należało zorganizowanie jego pracy, będąca osobą odpowiedzialną za właściwą i terminową realizację zadań Ośrodka, zapytana dlaczego na czas nieobecności pracownika prowadzącego rejestr publikacji nie powierzyła obowiązków w tym zakresie innemu pracownikowi OOWI, stwierdziła: *Do podpisywania kart nr 1 był uprawniony rzecznik patentowy oraz ja – jako kierownik OOWI. W przypadku nieobecności osoby prowadzącej rejestr sama robiłam kserokopie kart i zobowiązałam do tego rzecznika patentowego – w celu zgromadzenia dokumentacji niezbędnej do uzupełnienia rejestru w terminie późniejszym. Nie wyznaczyłam innego pracownika, ponieważ w OOWI były realizowane zadania terminowe, a zespół pracujący w uszczuplonym składzie musiał przejąć na siebie też inne obowiązki nieobecnego pracownika.* [dowód: akta kontroli str. 34-35, 691, 694]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na konieczność kompletnego i rzetelnego wypełniania składanych w OOWI kart zgłoszenia przez osoby zobowiązane uczelnianymi procedurami do wykonywania poszczególnych czynności w procesie identyfikacji wiedzy wymagającej ochrony, a także konieczność właściwego dokumentowania podejmowanych przez Ośrodek działań związanych z egzekwowaniem od twórców współpracy w zakresie opracowywania zgłoszeń projektów wynalazczych.

Ocena cząstkowa

W Uczelni rzetelnie dokonywano identyfikacji własności intelektualnej podlegającej ochronie. Procedury wewnętrzne przewidywały istnienie systemu gromadzenia danych o zgłoszonych przez pracowników Politechniki dobrach intelektualnych, jednak nie był on aktualny i kompletny.

3. Działania podejmowane przez Uczelnię dla ochrony swojej własności intelektualnej

Opis stanu
faktycznego

Z 73 przekazanych do OOWI w badanym okresie wniosków o pomoc w zgłoszeniu projektu wynalazczego do UPRP (21 w roku akademickim 2011/2012, 28 w 2012/2013 i 24 w 2013/2014, Uczelnia zgłosiła 72 projekty (odpowiednio: 20, 28 i 24), w tym 69 wynalazków (odpowiednio: 20, 28 i 21) oraz trzy wzory użytkowe (w roku akademickim 2013/2014). Najwięcej spośród tych projektów powstało na: WMiBM – 28, WBIA – 18 i WEAI – 17. Ponadto w okresie objętym kontrolą Uczelnia dokonała ośmiu zgłoszeń

zagranicznych dotyczących pięciu wynalazków (w roku akademickim 2011/2012 – pięciu zgłoszeń⁴⁴, w 2012/2013 – jednego⁴⁵, w 2013/2014 – dwóch⁴⁶). Zgłoszenia ewidencjonowane były w *bazie wynalazków PŚK*. [dowód: akta kontroli str. 590-591, 623, 685-690]

W okresie objętym kontrolą, na podstawie zawartej 1 lipca 2009 r. umowy z MNiSW⁴⁷, Politechnika realizowała, w ramach programu *Patent Plus – wsparcie patentowania wynalazków*, projekt pn. *Wsparcie patentowania wynalazków powstających w PŚK oraz wsparcie uzyskiwania uprawnień rzeczników patentowych przez jej pracowników*⁴⁸. W latach 2011-2014 przeznaczono na niego kwotę 39,4 tys. zł⁴⁹, którą wydatkowano na pokrycie kosztów związanych z odbywaną przez pracownika OOWI (specjalistę ds. komercjalizacji) aplikacją rzecznikowską. [dowód: akta kontroli str. 263, 270, 278, 819-864]

Na ochronę powstałej w PŚK własności intelektualnej, poza poniesionymi w latach 2011-2014 w ramach planu rzeczowo-finansowego OOWI kosztami w łącznej kwocie 150,2 tys. zł⁵⁰, do 30 września 2014 r. Uczelnia, ze środków pozyskanych z POIG na wsparcie procesu uzyskania ochrony na trzy wynalazki, wydatkowała kwotę 95,3 tys. zł⁵¹. [dowód: akta kontroli str. 566-567, 592-596]

Rektor PŚK wyjaśnił: *Ryzyko niezgłoszenia przez pracownika własności podlegającej ochronie oraz komercjalizowania wiedzy niechronionej przez Uczelnię jest ograniczone zapisami Regulaminu korzystania z dóbr intelektualnych powstałych w Politechnice Świętokrzyskiej, zwłaszcza § 22 Odpowiedzialność porządkowa (...). Ponadto Uczelnia zabezpieczyła pracownikom dostęp do fachowej pomocy w zakresie ochrony dóbr intelektualnych (określenie zdolności patentowej czy ochronnej, opracowanie dokumentacji i zgłaszanie do ochrony do UP RP, reprezentowanie twórców w postępowaniu przed UP RP). Nie stwierdzono w Uczelni dotychczas przypadków nieuczciwości w tym zakresie, zatem poziom ryzyka należy ocenić jako niski.* [dowód: akta kontroli str. 790, 793-794]

W badanym okresie w PŚK nie były realizowane audyty wewnętrzne w zakresie efektywności identyfikacji dóbr intelektualnych w Uczelni, zasadności występowania o ochronę i jej utrzymywania, czy skuteczności działań związanych z komercjalizacją, gdyż – jak wyjaśnił Rektor – *Obszar zarządzania kapitałem intelektualnym, w wyniku przeprowadzanej corocznie analizy ryzyka na potrzeby opracowania planu audytu, klasyfikowany był na średnim poziomie ryzyka (...). Typując obszary do planu rocznego, audytor wewnętrzny, zgodnie z obowiązującymi przepisami, uwzględnił priorytet kierownictwa oraz sugestie Komitetu audytu MNiSW. Ze względu na zasoby kadrowe i budżet czasowy audyt wewnętrzny wykonuje 4-6 zadań w obszarach o najwyższym poziomie ryzyka zidentyfikowanego na etapie analizy dokonywanej na potrzeby planowania rocznego.* [dowód: akta kontroli str. 790, 794, 797-800]

Analiza ośmiu spośród 14 umów, na podstawie których w latach akademickich 2011/2012-2013/2014 PŚK realizowała lub współrealizowała (w oparciu o umowy partnerskie/konsorcjum) projekty badawcze dofinansowane przez NCBiR wykazała, że interesy Uczelni każdorazowo zabezpieczone były stosownymi postanowieniami umownymi dokonywanymi przed rozpoczęciem realizacji tych projektów. [dowód: akta kontroli str. 960-966]

⁴⁴ Dwa zgłoszenia (jedno – europejskie, drugie – w Stanach Zjednoczonych) dotyczyły wynalazku pn. *Sposób zwiększania powierzchni czynnej elementów metalowych, zwłaszcza powierzchni wymiany ciepła elementów metalowych*, zaś pozostałe trzy wynalazków pn.: *Urządzenie do obróbki laserowej*, *Urządzenie do ustalania położenia kuli podczas pomiarów zarysu kształtu* (zgłoszenia europejskie) i *Sposób doboru nastaw parametrów regulatorów ciągłych typu PI oraz typu PID* (zgłoszenie międzynarodowe – w trybie PCT).

⁴⁵ Zgłoszenie (na Ukrainie) wynalazku pn. *Czołowe uszczelnienie impulsowe z układem regulacji*.

⁴⁶ Obydwa (jedno – europejskie, drugie – w Stanach Zjednoczonych) dotyczyły – zgłaszanego w r.a 2011/2012 w trybie PCT – wynalazku pn. *Sposób doboru nastaw parametrów regulatorów ciągłych typu PI oraz typu PID*.

⁴⁷ Aneksowanej 7 czerwca 2011 r. i 22 grudnia 2014 r. Pierwszym aneksem termin zakończenia realizacji projektu ustalony pierwotnie na 30 czerwca 2011 r. przesunięto do 31 grudnia 2014 r., drugim – do 31 lipca 2016 r.

⁴⁸ Projekt, przy całkowitym koszcie realizacji określonym na 103,0 tys. zł, uzyskał dofinansowanie w wysokości 92,5 tys. zł.

⁴⁹ W tym 3,4 tys. zł ze środków własnych Uczelni i 36,0 tys. zł z dofinansowania.

⁵⁰ 37,5 tys. zł w 2011 r., 22,4 tys. zł w 2012 r., 46,4 tys. zł w 2013 r. i 43,9 tys. zł w 2014 r.

⁵¹ W tym na ochronę patentową wynalazków: sposób doboru nastaw parametrów regulatorów ciągłych typu PID oraz typu PI (31,4 tys. zł), urządzenie do obróbki laserowej (23,6 tys. zł) i sposób zwiększania powierzchni czynnej elementów metalowych (40,3 tys. zł).

W okresie objętym kontrolą Politechnika podpisała 11 umów związanych z własnością przemysłową wytworzoną przez jej pracowników, w tym: dwie umowy o wspólności prawa do uzyskania patentu, dwie umowy o wspólności prawa do uzyskania patentu oraz prawa z patentu, dwie umowy o wspólności prawa do patentu, jedną umowę o współpracy w zakresie korzystania z wynalazku zgłoszonego do UPRP, jedną umowę o korzystaniu z wynalazku, jedną umowę przedwstępną wykonawstwa prac badawczo-rozwojowych z wykorzystaniem wynalazku PŚK, a także jedną umowę licencyjną o korzystaniu z opatentowanego wynalazku wraz z programem komputerowym i – powiązaną z nią – umowę świadczenia usługi informatyczno-serwisowej. W każdej z nich zostały zabezpieczone interesy Uczelni. [dowód: akta kontroli str. 960-966]

W dokumentacji jednego z objętych analizą wniosków o pomoc w uzyskaniu ochrony⁵² dla rozwiązania (powstałego w wyniku badań statutowych zakończonych⁵³ we wrześniu 2012 r.), które w dniu 26 lutego 2014 r. zostało przez PŚK zgłoszone do UPRP jako wynalazek, znajdowało się – datowane na 8 września 2014 r. – pismo firmy, na zlecenie której Uczelnia realizowała⁵⁴ badania zlecone, zakończone raportem datowanym na sierpień 2012 r.⁵⁵ W piśmie tym, skierowanym do dziekana wydziału, będącego kierownikiem zespołu realizującego zarówno ww. badania zlecone, jak i prace statutowe, których efektem było zgłoszenie wynalazku, członek zarządu spółki stwierdził m.in., że nie ma podstaw do zgłaszania na rzecz Politechniki przedmiotowego rozwiązania, gdyż jego istota została ujawniona Uczelni przez pracowników firmy w połowie 2012 r., podczas spotkania odbytego w celu zlecenia PŚK badań związanych z zastosowaniem produktu spółki, zaś powołanie w zgłoszeniu jako twórców rozwiązania pracowników PŚK stanowi w istocie przypisanie sobie autorstwa cudzego projektu. W piśmie znalazło się również stwierdzenie, że zgodnie z wiedzą spółki przedmiotowe rozwiązanie jest znane od co najmniej kilku lat i z sukcesem stosowane w innych krajach (np. we Francji), skąd firma otrzymała propozycję jego wykorzystania także w Polsce, więc nie spełnia ono kryterium nowości, niezbędnego do uznania za wynalazek. W związku z powyższym spółka zażądała od Politechniki niezwłocznego wycofania zgłoszenia z UPRP oraz zadeklarowała, że w przypadku niezastosowania się do tej prośby, podejmie oficjalne kroki prawne zmierzające do uniemożliwienia Uczelni uzyskania wyłączności na rozwiązanie stanowiące jego przedmiot. Jak wynika z informacji uzyskanej od spółki, jeszcze przed skierowaniem ww. pisma jej przedstawiciele, celem omówienia zaistniałej sytuacji, spotkali się na PŚK z dziekanem będącym współautorem zgłoszonego przez Uczelnię rozwiązania, którego poprosili o wycofanie zgłoszenia z UPRP. Rozmowa nie przyczyniła się do polubownego załatwienia sprawy, gdyż decyzję uzależnił on od stanowiska rzeczownika patentowego Uczelni. W dniu 10 października 2014 r., z inicjatywy Rektora PŚK, odbyło się kolejne spotkanie z przedstawicielami spółki, w którym uczestniczyli również ww. dziekan oraz rzeczownik patentowy Politechniki. Także tym razem nie rozstrzygnięto sporu. Jak poinformował członek zarządu firmy, przedstawiciele PŚK odmówili wycofania zgłoszenia z UPRP, argumentując to: faktem uzyskania patentu⁵⁶ (mimo że – jak podkreślił – PŚK nie uiściła jeszcze wówczas opłaty urzędowej, której brak jest równoznaczny z wygaśnięciem decyzji o udzieleniu patentu), opinią rzeczownika patentowego Uczelni o odmienności technologii promowanej przez spółkę i rozwiązania zgłoszonego przez Politechnikę oraz – wywodzonym z dokonanego przez UPRP badania zdolności patentowej – faktem posiadania przez przedmiotowe rozwiązanie znamion nowości i innowacyjności w stopniu wymaganym przez prawo polskie. Z wyjaśnień udzielonych przez Rektora wynika, że władze Uczelni nie podzielają zdania spółki w zakresie zbieżności obydwu rozwiązań, a firma na poparcie swoich twierdzeń nie przedstawiła żadnego dowodu podważającego nowość rozwiązania zgłoszonego przez PŚK do UPRP. Współautor tego rozwiązania, zapytany, czy bez badań prowadzonych na zlecenie spółki doszłoby do stworzenia

⁵² Zarejestrowanego w OOWI pod numerem ewidencyjnym 2/2013 z datą 13 lutego 2013 r. Zgłoszonego do Ośrodka – jak wynika z daty raportu o zdolności patentowej (ochronnej), sporządzonego przez rzeczownika patentowego Uczelni w dniu 26 listopada 2012 r. – przynajmniej na dwa i pół miesiąca wcześniej.

⁵³ Jak wynika z raportu z tych badań.

⁵⁴ Na podstawie umowy nr 2.33/1.50/2012 zawartej 11 lipca 2012 r.

⁵⁵ Odebrany protokołem zdawczo-odbiorczym z dnia 20 sierpnia 2012 r.

⁵⁶ Decyzja o udzieleniu patentu została wydana przez UPRP w dniu 16 września 2014 r. Zatwierdzenie patentu (poprzez nadanie mu numeru) nastąpiło w marcu 2015 r.

wynalazku stwierdził m.in. że badania te były pewną inspiracją do podjęcia badań własnych i nie wyklucza, iż bez nich doszłoby do stworzenia na PŚK ww. wynalazku, tyle że w późniejszym czasie. Z jego wyjaśnień wynika, że poza zastosowaniem odmiennych produktów w badaniach na zlecenie spółki oraz prowadzonych później badaniach własnych były także inne różnice, wobec czego uzyskano zupełnie inne wyniki (w badaniach własnych otrzymano znacznie lepsze parametry). Umowa, na podstawie której Politechnika przyjęła od ww. spółki zlecenie przeprowadzenia badań została spisana – stosownie do uregulowań zawartych w § 27 ust. 3 zarządzenia nr 43/2003 Rektora PŚK z dnia 21 maja 2003 r. w sprawie zasad i trybu realizacji prac badawczych – na uproszczonym formularzu⁵⁷, w którym nie przewidziano postanowień dotyczących własności praw autorskich i praw własności przemysłowej⁵⁸. [dowód: akta kontroli str. 332, 347-352, 636-642, 699-780, 782-783, 786-790, 792-793, 801-803]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Odnosząc się do sprawy rozwiązania będącego przedmiotem sporu między PŚK a spółką, na zlecenie której Uczelnia realizowała badania, NIK zwraca uwagę, że zawarcie umowy o pracę badawczą na formularzu zawartym w załączniku nr 4 do zarządzenia nr 43/2003, pozwoliłoby Uczelni uniknąć sytuacji, w której formułowane są m.in. zarzuty o przypisaniu sobie autorstwa cudzego projektu i wynikających z tego tytułu żądań.

Ocena cząstkowa

Uczelnia podejmowała działania dla ochrony własności intelektualnej zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami, a także z należytą starannością. Planowano i zabezpieczano na ten cel wystarczające środki finansowe.

4. Wykorzystywanie przez Uczelnię chronionej wiedzy, w tym transfer technologii z nauki do biznesu

Opis stanu
faktycznego

W wyniku oceny parametrycznej, dokonanej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych⁵⁹, spośród pięciu jednostek naukowych Politechniki, cztery wydziały otrzymały kategorię B, a jeden (WMiBM) – kategorię A.

W latach 2009-2012⁶⁰ Politechnika uzyskała m.in. 61 patentów na wynalazek, wykorzystywano 51 praw autorskich przysługujących pracownikom Uczelni. Do UPRP zgłoszono 89 wynalazków i 8 za granicą. W latach 2009 - 2012 osiągnięto efekty praktyczne badań naukowych lub prac rozwojowych w liczbie 391⁶¹. W ww. okresie wdrożono jeden wynik badań naukowych/prac rozwojowych⁶². [dowód: akta kontroli str. 1225-1226]

W latach 2011-2014 r. Uczelnia wnioskuje do UPRP o uzyskanie ochrony patentowej 102 wynalazków, dokonała zgłoszenia jednego wzoru przemysłowego i czterech wzorów użytkowych. [dowód: akta kontroli str. 246-258, 1227-1237]

W 2011 r. założona została spółka spin-off - SPIN-NET Świętokrzyska Sieć Komputerowa Sp. z o.o., w której Politechnika miała 85% udziałów, a 15% troje pracowników Uczelni. Do zakończenia kontroli spółka nie rozpoczęła działalności. Upoważniona przez Rektora Politechniki Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki dr. hab. inż. Zdzisława Owsiak wyjaśniła: *(...) Spółka ta miała przejąć zadania działającej w Politechnice Świętokrzyskiej, rentownej jednostki Komputerowe Sieci Regionalne. Celem jednostki Komputerowe Sieci Regionalne jest prowadzenie działalności polegającej na świadczeniu usług telekomunikacyjnych, w tym usług dzierżawy łącza oraz transmisji danych (...)* Na etapie tworzenia spółki SPIN-NET Sp.

⁵⁷ Zawartym w załączniku nr 5 do zarządzenia nr 43/2003.

⁵⁸ Wzór umowy o pracę badawczą zawarty w załączniku nr 4 do zarządzenia nr 43/2003 stanowił w § 9: 1. Wykonawca zastrzega sobie w stosunku do wykonanego przedmiotu pracy wszelkie prawa wynikające z ustawy o prawie autorskim i przepisów o wynalazczości. 2. Wykonawca ma prawo publikacji wyników pracy oraz uzyskiwania przychodów z tytułu upowszechniania lub sprzedaży wyników pracy.

⁵⁹ Na podstawie Komunikatu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 lipca 2014 r. o przyznanych kategoriach naukowych jednostek naukowych (Dz. U. MNiSW z dnia 9 lipca 2014 r. poz. 38).

⁶⁰ Dane na podstawie Ankiety Jednostki Naukowej za lata 2009-2012.

⁶¹ Nowe technologie, materiały, wyroby, metody, oprogramowania, ekspertyzy i opracowania naukowe lub działania artystyczne.

⁶² Oprogramowanie do pomiaru odchyłek okrągłości metodami odniesieniowymi.

z o.o. były plany przejęcia klientów Komputerowych Sieci Regionalnych. Niestety założenia te nie zostały zaakceptowane przez większość najpoważniejszych partnerów, traktujących Politechnikę Świętokrzyską jako bardziej wiarygodnego partnera. Wobec takiej sytuacji działalność Spółki nie została podjęta. Jest wstępna koncepcja działalności badawczej w ramach Spółki w oparciu o Laboratorium Łóżysk Tocznych, które w ubiegłym roku uruchomiono w Politechnice Świętokrzyskiej (...). W ocenie głównego udziałowca utrzymanie Spółki nawet bierne jest korzystniejsze ekonomicznie niż jej likwidacja. Taką spółkę można w przyszłości przekształcić i dostosować do aktualnych potrzeb i nie wymaga to takich nakładów finansowych, jak zakładanie nowego podmiotu gospodarczego. [dowód: akta kontroli str. 1238-1243, 1284]

Według stanu na dzień 4 marca 2015 r. PŚK dysponowała prawem do 71 praw wyłącznych⁶³ (68 patentów na wynalazki, dwóch praw ochronnych na wzory użytkowe i jednego prawa z rejestracji wzoru przemysłowego). Na podstawie zawartych przez PŚK umów licencyjnych, komercyjnie wykorzystywano cztery patenty. [dowód: akta kontroli str. 428-436]

W dniu 7 lutego 2014 r. Politechnika podpisała z firmą FLUID S.A. z Sędziszowa umowę warunkową wykonawstwa prac badawczo-rozwojowych, związanych z zaprojektowaniem i budową silnika Stirlinga – wynalazku PŚK⁶⁴, następnie 10 października 2014 r. umowę docelową na budowę silnika Stirlinga i jego integrację z instalacją przetwarzania biomasy (wartość prac – 1.000 tys. zł). [dowód: akta kontroli str. 1011-1019]

Z przedstawionej analizy zagadnienia komercjalizacji w aspekcie funkcjonowania PŚK wynika, że do barier uniemożliwiających skuteczne wykorzystanie w praktyce wiedzy powstałej na Uczelni (problemów hamujących proces komercjalizacji) należały: ograniczone fundusze na budowę prototypów, bez których zobaczenia/sprawdzenia praktycznie żaden przedsiębiorca nie jest zainteresowany działaniami komercjalizacyjnymi; brak analiz ekonomicznych dotyczących wyceny wynalazku (kosztów wdrożenia) i możliwych przychodów; obłożenie czasowe naukowców dydaktyką/pracą naukową; niezadowolająca liczba projektów/przedsięwzięć związanych z opracowaniem rozwiązań/technologii na potrzeby przedsiębiorstw, zakończonych wnioskiem o udzielenie patentu/prawa ochronnego; niewystarczające zaangażowanie twórców w poszukiwania kontrahentów i aktywną pomoc przy podejmowanych próbach wprowadzenia technologii/rozwiązania na rynek. Jako działania, które mogą poprawić jakość zgłoszeń/liczbę komercjalizacji wskazano: podjęcie działań usprawniających synergii pomiędzy działaniami, w których wzajemny przepływ informacji zapewniłby komplementarność usług (OOWI, Działem Badań Naukowych, Działem Współpracy z Podmiotami Gospodarczymi i Innowacyjnej Gospodarki, Działem Współpracy Międzynarodowej, Biurem Promocji); powołanie komisji oceniającej/kwalifikującej wynalazki zgłaszane do ochrony (4 – 5 osób z różnych dziedzin, np.: rzecznik patentowy, broker, ekonomista, specjalista w danej technologii, przedsiębiorca); zgłaszanie rozwiązań mających realną szansę na komercjalizację, tzn. wspartych wstępną analizą rynku, rozmowami z potencjalnymi przedsiębiorcami, posiadających prototyp, przebadanych w „warunkach naturalnych”; „One Stop Shop” – wyznaczenie miejsca, w którym naukowiec/ przedsiębiorca otrzyma pełne wsparcie w procesie komercjalizacji/pisania projektów – gotowość do okresu programowania 2014 – 2020; stworzenie sprzyjających warunków dla naukowców pod kątem inicjowania działań zmierzających do komercjalizacji; zachęcenie/zainteresowanie studentów (szczególnie z kół naukowych) oraz doktorantów możliwością tworzenia wynalazków i ich ochrony, a potem komercjalizacji poprzez organizację szkoleń, warsztatów i pomoc doradczą; stworzenie⁶⁵ dodatkowej bazy danych prezentujących w sposób komunikatywny rozwiązania PŚK (w wersji podstawowej dostępnej na stronie www, w wersji rozszerzonej – na żądanie); wyznaczenie obszarów technologicznych/naukowców, których Uczelnia będzie szczególnie wspierać doradczo i finansowo; obejście

⁶³ Kolejne 71 dokonanych przez PŚK zgłoszeń krajowych, według stanu na 4 marca 2015 r., nie uzyskało jeszcze decyzji o przyznaniu ochrony.

⁶⁴ Ochronę patentową uzyskał on 25 lipca 2012 r.

⁶⁵ Na podstawie Tabeli 1, zawierającej – obok podstawowych danych o rozwiązaniu – m.in. informacje o przewadze rozwiązania względem innych produktów na rynku, konkurentach, rynkach docelowych, barierach wejścia a rynek, kosztach budowy, przychodach, oczekiwaniach względem inwestora i jego korzyściach, cenie licencji/sprzedży patentu/rozwiązania zgłoszonego.

utrudnień związanych z pomocą publiczną przy projektach. [dowód: akta kontroli str. 791, 795-796]

Rektor Politechniki wyjaśnił: *W okresie od 2012 roku, zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami Rektora, Ośrodek Ochrony Własności Intelektualnej dokonywał corocznej analizy ryzyka w obszarze zarządzania kapitałem intelektualnym. Zidentyfikowane ryzyka były oceniane na poziomie niskim i średnim, uznanym za poziom ryzyka akceptowalnego. Skuteczność ustalonych procedur potwierdzały także osiągnięte wyniki w zakresie ochrony własności intelektualnej, co miało bezpośrednie przełożenie na ocenę parametryczną PŚk. Proponowane działania korygujące oraz mechanizmy zapobiegające materializowaniu się zidentyfikowanych ryzyk były w miarę posiadanych możliwości wdrażane (np. konieczność zapewnienia pracownikom i studentom Uczelni ciągłej obsługi rzeczownika patentowego – skierowanie na aplikację rzecznikowską dwóch pracowników PŚk; utworzenie stanowiska ds. komercjalizacji wyników badań).* [dowód: akta kontroli str. 790-791, 794]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W wyniku współpracy Uczelni z podmiotami gospodarczymi na podstawie zawartych umów licencyjnych komercyjnie wykorzystywano cztery patenty, a dwa rozwiązania wdrożono do praktycznego stosowania. Zidentyfikowano szereg problemów hamujących proces komercjalizacji wiedzy.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶⁶, wnosi o:

1. Prowadzenie centralnego rejestru zgłoszonych do oceny dóbr intelektualnych, zgodnie z procedurami wewnętrznymi.
2. Rzetelne dokonywanie wyboru najkorzystniejszych ofert w ramach projektów finansowanych z udziałem środków z Unii Europejskiej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁶⁶ Dz.U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia 9 kwietnia 2015 r.

Kontroler:
Iwona Reznier
doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

.....
podpis